

בחינת טיפוסים מירב על כנות שונות – חוות החולה 11-2006

שוקי קנוניץ (שה"מ)

ניצן רוטמן (שה"מ)

זמיר עשור (מו"פ צפון)

אריק וולך (חוות המטעים)

רקע

הקליף מירב הינו זה מכלוא של מיכל X וילקינג, פרי פיתוח של המחלקה להשבחת מטעים במנהל המחקר החקלאי. מדובר בקליף המגיע לשיאו במחצית חודש דצמבר, מתקלף בנקל, בעל צבע חיצוני נאה ואיכות פנימית טובה. חסרונו העיקרי הוא בריבוי הזרעים המונע את האפשרות לייצאו לחו"ל.

בשנת 2004 שוחררו לבחינה בחוות המחקר טיפוסים חדשים של הקליף מירב, אשר עברו טיפול להפחתת מספר הזרעים. הטיפוסים החדשים ניטעו על מספר כנות ובהשוואה למירב הרגיל הנטוע באותה חלקה.

הקליף מירב לאחר אריזתו, בית האריזה קרני גליל-גולן ינואר 2008

חומרים ושיטות

חלקת טיפוסים המירב ניטעה באוגוסט 2004 במבנה של חזרות פזורות באקראי. בכל צירוף של זן/כנה 5 חזרות בנות 4 עצים (סה"כ 20 עצים לצירוף). בחלקה שני טיפוסים מירב חדשים: 7/156/63 ו-8/254/119 לצד מירב רגיל. כל הטיפוסים מורכבים על הכנות: c-35, וולקה וחושחש מרווחי הנטיעה בחלקה 3X5 מ' (סה"כ 67 עצים בדונם). ההשקיה בטפטוף במרווחים של 1 מטר בין הטפטפות.

במהלך קטיף הפרי נאספו המימצאים הבאים :

1. משקל הפרי לעץ
2. מספר הפירות לעץ
3. משקל פרי ממוצע
4. מפרט גודל פרי על פי דגימה מכל חזרה
5. בדיקות איכות : % מיץ, TSS, חומצה, יחס הבשלה (מעבדת השירות של בית האריזה "קרני גליל-גולן).

תוצאות

א. קטיף

קטיף הפרי נערך ב-18 עד ה-20 בדצמבר 2011 ובמהלכו נשקל הפרי בכל חזרה, נספרו מספר הפירות ונערך חישוב של משקל הפרי הממוצע (משקל הפרי / מס' הפירות).

טבלה 1. תוצאות היבול לעץ ולדונם (ק"ג) בשנים 2006-11 בקליף מירב, חוות המטעים

טיפוס	כנה	2006		2007		2008	
		יבול לעץ (ק"ג)	יבול לדונם	יבול לעץ (ק"ג)	יבול לדונם	יבול לעץ (ק"ג)	יבול לדונם
7/156/63	63/C-35	13.8	אב	24.17	בג	49.2	אב
7/156/63	63/וולקה	9.8	ב	29.73	אבג	40.7	אב
7/156/63	63/חושחש	8.7	ב	19.04	בג	40.2	אב
7/156/63	63/מקרופילה			15.03	ג	17.2	ב
8/254/119	119/C-35	8.1	ב	25.12	אבג	49.1	אב
8/254/119	119/וולקה	10.4	ב	29.45	אבג	42.1	אב
8/254/119	119/חושחש	9.7	ב	25.13	אבג	43	אב
מירב רגיל	רגיל/C-35	17.8	אב	31.99	אב	74	א
מירב רגיל	רגיל/וולקה	20	א	40.42	א	57.8	א
מירב רגיל	רגיל/חושחש	7.6	ב	18.9	בג	44.2	אב
		509		1,266		2,961	
טיפוס	כנה	2009		2010		2011	
		יבול לעץ (ק"ג)	יבול לדונם	יבול לעץ (ק"ג)	יבול לדונם	יבול לעץ (ק"ג)	יבול לדונם
7/156/63	812			22.86	ג	25.84	ג
7/156/63	C-35	42	בג	84.4	אב	47.4	אבג
7/156/63	וולקה	50	בג	67.5	ב	59.6	אב
7/156/63	חושחש	27	ג	78.7	אב	36.4	בג
7/156/63	מקרופילה	48	בג	70.3	ב	58.5	אב
8/254/119	C-35	34	בג	66.0	ב	32.0	בג
8/254/119	וולקה	50	בג	57.4	ב	46.2	אבג
8/254/119	חושחש	35	בג	57.0	ב	23.0	ג
מירב רגיל	C-35	75	א	111.0	א	69.7	א
מירב רגיל	וולקה	55	ב	80.6	אב	64.9	אב
מירב רגיל	חושחש	42	בג	80.64	אב	43.24	אבג
		2,821		5,403		2,897	

מבחן תחים מרובה רמת מובהקות 0.05

היבול השנה היה נמוך מהשנה הקודמת. בדומה לשנתיים האחרונות, ניתן להתרשם גם השנה כי היבול במירב הרגיל עולה ברוב מן המקרים על היבול בטיפוסי המירב דל הזרעים. בשני

הצירופים דלי הזרעים (7/156/63 ו-8/254/119) הייתה רמת היבול על כנת הוולקה גבוהה יותר משתי הכנות האחרות. ניגוד לשנים בהן הכנה C-35 תרמה ליבול הגבוה ביותר בין הצירופים. ביטוי להבדלים בין המירב הרגיל לדל הזרעים, ניתן לראות ביבול המצטבר ב-6 עונות מדידה במירב הרגיל על הכנות C-35 וולקה, שהוא גבוה באופן ניכר מכל הצירופים האחרים. הצירוף של טיפוס המירב 63 על הכנה 812 ניטע רק בשנת 2007 ומדובר ביבול שני.

טבלה 2. מספר הפירות לעץ (יח') בשנים 2006-11 בקליף מירב, חוות המטעים

טיפוס	כנה	2006	2007	2008	2009	2010	2011	מס' פירות מצטבר לעץ
יח'	יח'	יח'	יח'	יח'	יח'	יח'	יח'	
7/156/63	812					191.6	270.4	462.0
7/156/63	C-35	133.2	223	321.7	278.2	695.2	483.0	2134.3
7/156/63	וולקה	84.2	256	275.2	361.7	596.2	638.2	2211.5
7/156/63	חושחש	73.4	175	268.1	171.7	706	379.7	1773.9
7/156/63	מקרופילה		138	159.6	354.3	656.4	654.1	1962.4
8/254/119	C-35	77.9	235	340.8	228.9	508.8	379.2	1770.6
8/254/119	וולקה	85.8	278	312.6	357.9	483.5	457.2	1975.0
8/254/119	חושחש	86.3	219	290.9	236.2	490.2	246.1	1568.7
	C-35	140.8	249	477	500.7	859.8	794.8	3022.1
	וולקה	155.4	322	402.9	362.4	721.4	673.9	2638.0
	חושחש	62.2	155	283.1	279.8	774.4	437.9	1992.4

מבחן תחום מרובה רמת מובהקות 0.05

מעיון בתוצאות ספירת הפירות בשתי העונות האחרונות, ניתן להתרשם כי מספר הפירות על המירב הרגיל והטיפוס 63 עולה על זה של הטיפוס 119 (לא מובהק). במספר הפירות המצטבר ל-6 שנות יבול, ניתן לראות כי הכנות C-35 וולקה מריאנה במירב הרגיל פוריות יותר מכל הצירופים האחרים שנבדקו.

טבלה 3. משקל הפרי הממוצע (ג') בקליף מירב בשנים 2006-11, חוות המטעים

טיפוס	כנה	2006	2007	2008	2009	2010	2011	ממוצע משקל הפרי (ג')
7/156/63	812					120	97	120
7/156/63	C-35	103	110	162	151	124	98	130
7/156/63	וולקה	117	117	151	138	114	107	127
7/156/63	חושחש	118	109	150	164	111	97	130
7/156/63	מקרופילה		113	160	135	108	90	129
8/254/119	C-35	107	107	147	157	134	87	130
8/254/119	וולקה	121	105	145	141	120	108	126
8/254/119	חושחש	121	115	152	153	121	94	132
	C-35	126	128	160	150	129	92	139
	וולקה	129	127	154	152	114	98	135
	חושחש	126	125	157	156	105	99	134

ל.מ

ל.מ

ל.מ

מבחן תחום מרובה רמת מובהקות 0.05

השנה לא נמצאו הבדלים מובהקים במשקל הפרי הממוצע, אולם מעיון בתוצאות של 6 שנות מדידה, ניתן לומר כי המירב הרגיל תורם לפרי גדול יותר (משקל ממוצע של 134-139 ג' לפרי) לעומת הטיפוסים דלי הזרעים (120-132 ג' לפרי).

ב. התפלגות גדלים

במהלך הקטיפה נלקחה דגימה מכל חזרה לבדיקת התפלגות גודל הפרי על פי הקטרים המקובלים לשיווק וייצוא של פרי הדר.

טבלה 4. משקל הפרי והתפלגותן לגדלים השונים (ק"ג) בטיפוסי המירב על פי הכנות השונות, חוות המטעים 2011

משקל פרי גדול לד' 60 ומעלה	משקל פרי גדול לעץ 60 ומעלה	התפלגות גודל (ק"ג)				כנה	טיפוס
		>70	60-70	55-60	55>		
		0.160	0.127	0.102	0.070		
1,192	17.8	0.2	17.6	7.2	4.3	812	63
1,327	19.8	0.0	19.8	16.8	11.5	C-35	63
1,723	25.7	0.0	25.7	26.6	12.4	וולקה	63
1,410	21.0	0.0	21.0	12.1	6.8	חושחש	63
2,045	30.5	0.0	30.5	23.2	13.2	מקרופילה	63
1,415	21.1	0.0	21.1	11.3	7.2	C-35	119
1,478	22.1	0.1	21.9	15.2	9.5	וולקה	119
751	11.2	0.0	11.2	9.0	4.9	חושחש	119
2,632	39.3	0.3	39.0	32.0	12.2	C-35	רגיל
2,731	40.8	0.2	40.6	22.0	9.8	וולקה	רגיל
2,092	31.2	0.1	31.1	12.9	4.7	חושחש	רגיל

בטבלה 4 ניתן ללמוד על התפלגות משקל הפרי על פי הקטרים השונים ועל פי משקל ממוצע של הפרי בכל קוטר. ניתן לראות כי הפרי השנה בכל הצירופים היה קטן יחסית לשנים קודמות וכמעט ולא נמצאו פירות בקטרים העולים על 70 מ"מ. השנה ניתן להתרשם כי כנת הוולקה מריאנה תרמה לגודל פרי גדול, בעוד שבשנים קודמות הייתה זו הכנה C-35. משקל הפרי הגדול לדונם על כנת החושחש היה קטן ביחס לשתי הכנות האחרות בכל צירוף, בעוד הכנה מקרופילה תרמה השנה לפרי גדול באופן בולט בטיפוס מירב 63.

ג. בדיקות איכות פרי

במהלך הקטיף נלקחה מכל חזרה דגימה של 5 פירות למבחני איכות על פי הסטנדרטים המקובלים לייצוא פירות הדר (מיץ, TSS, חומצה ויחס הבשלה) והתבצעה ספירת זרעים בכל פרי. הבדיקות נערכו בבית האריזה "קרני גליל-גולן" באזור התעשייה צח"ר על פי הסטנדרטים הנהוגים בבדיקת פרי מסחרי. יחס ההבשלה מבטא את % הסוכר / % החומצה בפרי. טבלה 5. % המיץ, ה-TSS, החומצה, יחס ההבשלה ומספר הזרעים בפירות מהזן מירב, חוות החולה 2011.

טיפוס	כנה	מיץ %	כ.מ.מ. %	חומצה %	יחס הבשלה סוכר/חומצה	מס' זרעים יח'
119	c-35	37.2	11.4	0.73	15.7	1.5
119	וולקה	41.1	11.5	0.75	15.3	1.8
119	חושחש	40.8	12.6	0.92	13.6	1.3
63	812	40.2	12.0	0.95	12.6	2.4
63	c-35	41.9	12.4	0.86	14.4	1.8
63	וולקה	39.6	10.2	0.79	12.9	2.8
63	חושחש	36.8	12.3	0.85	14.5	1.1
63	מקרופילה	42.7	10.6	0.86	12.4	2.1
רגיל	c-35	40.8	11.1	0.92	12.1	7.2
רגיל	וולקה	41.2	10.8	0.67	16.2	5.2
רגיל	חושחש	41.9	11.5	0.84	13.7	4.4

ל.מ.

מבחן תחום מרובה רמת מובהקות 0.05.

בבדיקות האיכות שביצענו השנה לא נמצאו הבדלים מובהקים או משמעותיים באחוזי המיץ בפרי והם נעו בין 37-43%.

בבדיקת הכ.מ.מ. אנו רואים הבדלים מובהקים כאשר הצירופים 119 x חושחש, 63 x c-35 ו-63 x חושחש תרמו לרמת סוכר גבוהה יותר (12.3-12.6%) מן היתר ואילו הצירופים של 63 x וולקה ו-63 x מקרופילה תרמו לרמת סוכר נמוכה יותר (10.2-10.6%).

רמת החומצה הגבוהה ביותר נמצאה בצירוף 63 x 812 שם היא הגיעה ל-0.95% בעוד שרמת החומצה הנמוכה ביותר נמצאה בטיפוס המירב הרגיל x על וולקה (0.67%).

יחס ההבשלה הנו פועל יוצא של היחס בין אחוז הכ.מ.מ. בפרי לרמת החומצה. יחס ההבשלה גבוה ביותר נמצא בצירוף של מירב רגיל על וולקה (16.2) בעוד בצירופים 63 x 812, 63 x מקרופילה ו-מירב רגיל על c-35 הוא היה נמוך בצורה בולטת ועמד על 12.1-12.6.

באופן צפוי מספר הזרעים בטיפוסי המירב הרגיל היו גבוהים יותר מהטיפוסים דלי הזרעים, כאשר מספר הזרעים הגבוה ביותר (7.2 זרעים לפרי) נמצא בצירוף של מירב רגיל על הכנה c-35 לעומת 1.1 עד 2.8 זרעים לפרי בטיפוסים דלי הזרעים.

תמונה 2. פרי הקליף מירב לאחר אריזתו, בית האריזה קרני גליל-גולן

מסקנות ודיון

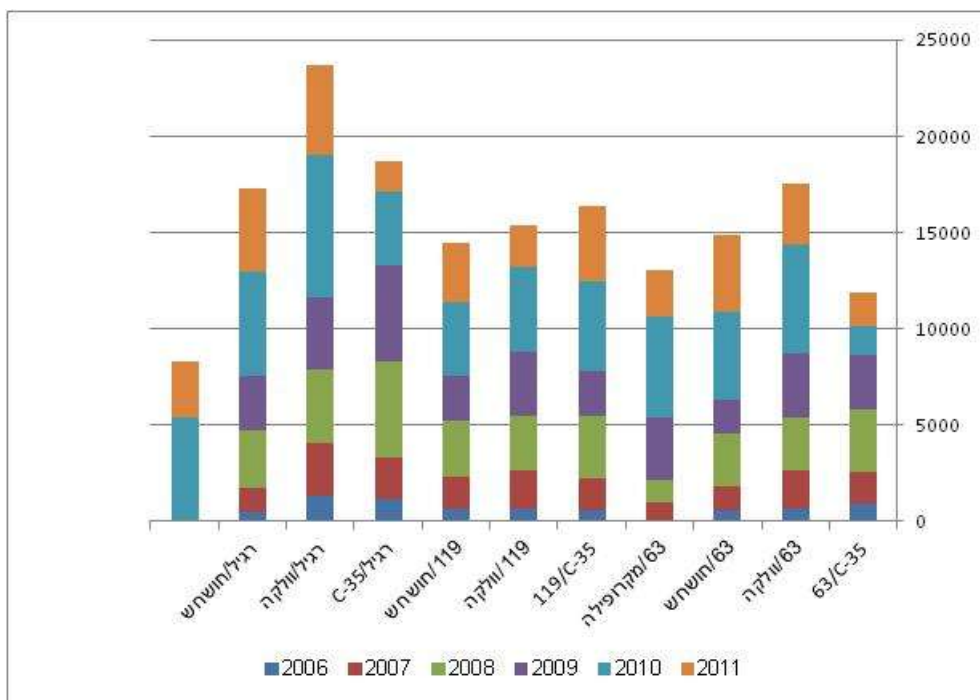
בתום שש עונות קטיפה ניתן לראות כי המירב הרגיל על הכנות C-35 וולקה מריאנה מניב כמויות מרשימות ביחס על לצירופים האחרים, כשהכנה C-35 מצטיינת בכל טיפוס המירב שנבחנו והיא ככל הנראה המתאימה ביותר לתנאי האזור.

משקל הפרי הממוצע של הקליף מירב על כל הטיפוסים שנחנו עומד על למעלה מ-130 ג', מה שמלמד כי מדובר בפרי בגודל בינוני-גדול, אשר יכול להתאים גם לייצוא (בטיפוסים דלי הזרעים). ניתן לראות כי על כנות איכותיות מתקבל פרי באיכות טובה עם רמת סוכר גבוהה (בעיקר על כנת C-35) וחומצה ברמה טובה הנותנת דגש לטעמו של הפרי.

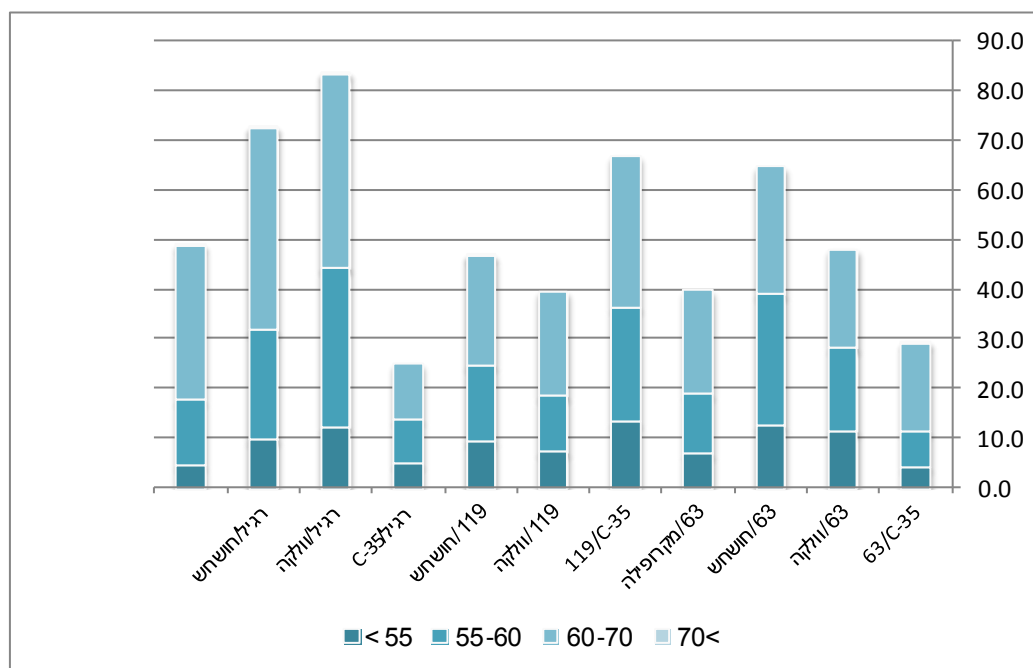
מבחן הזרעים מצביע על הבדלים מובהקים בין המירב הרגיל, שם מספר הזרעים גבוה ועומד על 4.4 עד 7.2 זרעים לפרי בממוצע, לעומת 1.1 עד 2.8 זרעים לפרי בטיפוס המירב דל הזרעים.

מהנתונים שנאספו לאורך שש שנות קטיפה ניתן ללמוד כי הקליף מירב וכן טיפוס המירב, מתאימים לתנאי עמק החולה, מבחינת יבול ואיכות הפרי. חסרונו העיקרי של הזן הוא במועד הבשלתו (סוף דצמבר), וכאשר ניסינו למשוך את הקטיפה מאוחר יותר, הוא התמוטט ואחוזי האריזה ירדו פלאים.

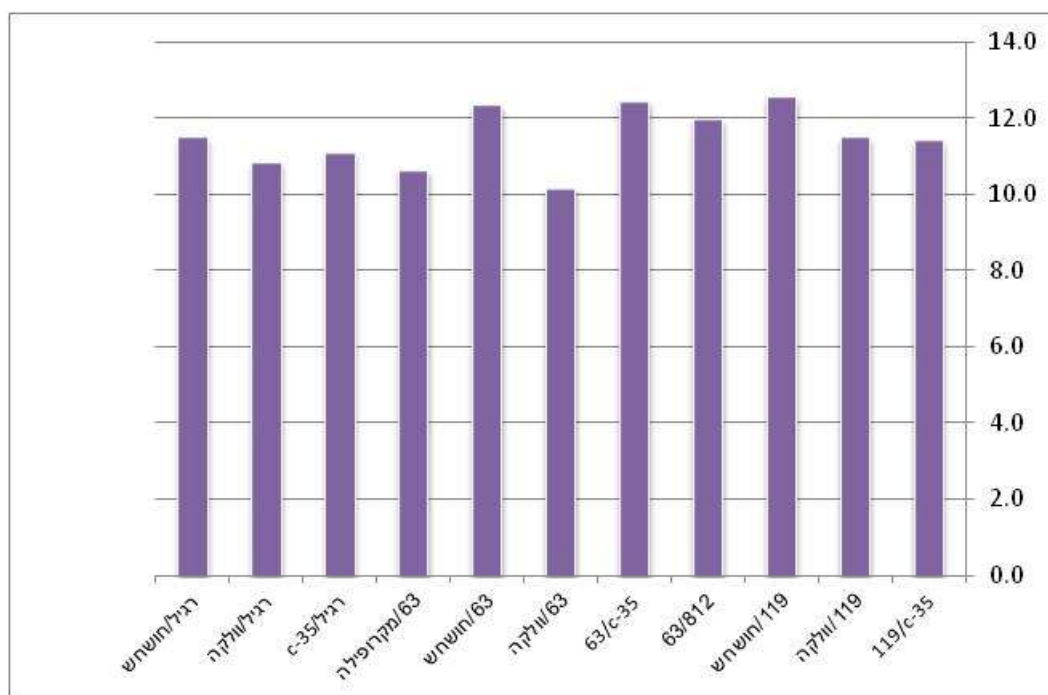
נספח

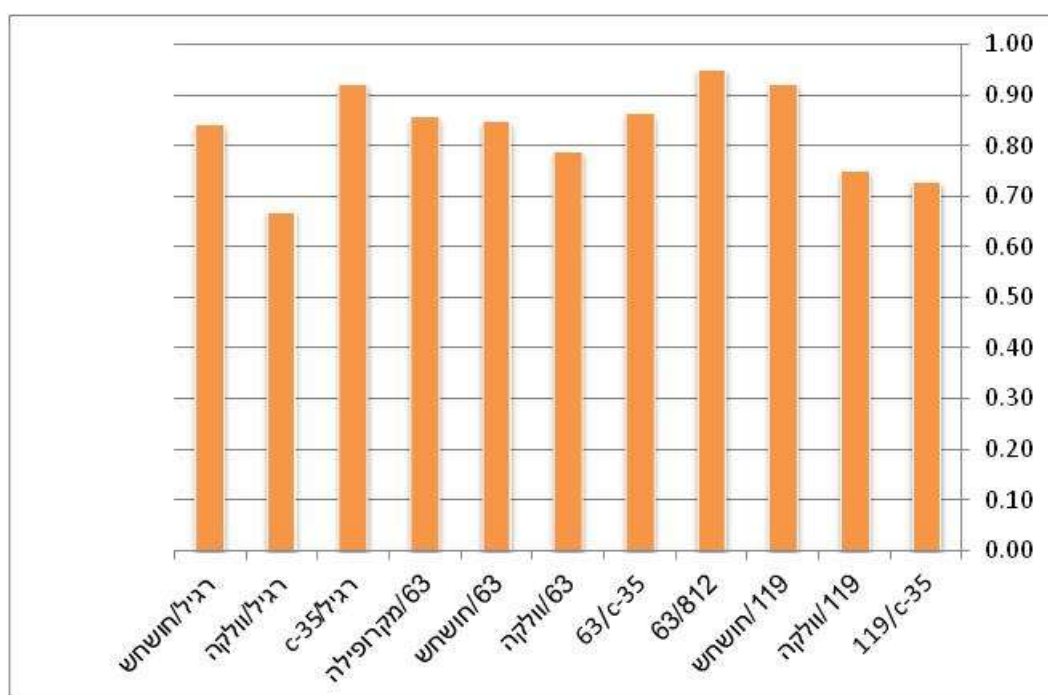
איור 1. משקל הפרי המצטבר לדונם על פי הצירופים השונים בקליף מירב, חוות החולה 2006-11

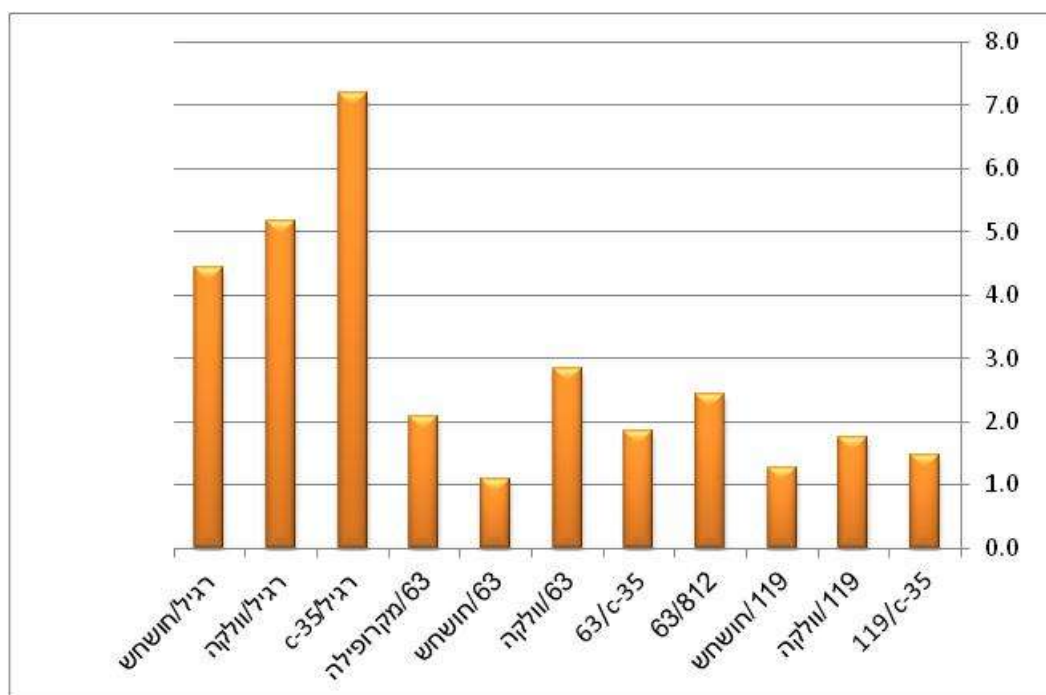
איור 2. התפלגות גודל הפרי (מ"מ) בקליף מירב על פי המשקל היחסי לעץ, חוות החולה 2011

איור 3. אחוזי הכ.מ.מ (%) בטיפוסי המירב על הכנות השונות. חוות החולה 2011

איור 4 : רמת החומצה (% במ.מ.מ) בטיפוסי המירב על הכנות השונות. חוות החולה 2011

איור 5. מספר הזרעים הממוצע לפרי בקליף מירב, חוות המטעים 2011